

Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Sektorien kehitystä on kuvattu hyvin laaja-alaisesti aina liiketoiminnasta ja teollisuudesta julkisen sektorin kehitykseen ja kansalaisyhteiskuntaan saakka. VANE lähestyy kuvauksia vammaisten ihmisten näkökulmasta, (erityisesti YK:n vammaissopimuksen toimeenpanon, kts. kohta 7) ja pitää tärkeänä, että esimerkiksi esteettömyyteen ja saavutettavuuteen on kuvauksissa kiinnitetty huomiota. Syvällisempää tarkastelua olisi kuitenkin voinut olla niistä syistä, miksi osa kansalaisista jää digipalvelujen ulkopuolelle ja kehitys on osittain polarisoitunut. Työllisyysastetta pidetään merkittävänä menestystekijänä maamme selviytymisessä tulevaisuudessa ja työllisyys on myös vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumisessa avainasemassa. VANE ehdottaakin, että sektorikuvauksiin lisättäisiin myös arviota siitä, miten digitalisaatio on vaikuttanut työmarkkinoihin mukaan lukien ne kansalaisryhmät, joilla on vaikeuksia työllistyä ja joiden työllisyysasteen toivottaisiin nousevan. Koulutuksen osalta on todettukin, että vaikeuksia on ollut mm.

erityistä tukea tarvitsevilla lapsilla.

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

VANE katsoo, että toimet ovat oikeansuuntaisia, mutta esimerkiksi esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta olisi toivottavaa, että toimet olisivat vielä konkreettisempia, esimerkiksi lisätään verkkopalvelujen ja mobiilisovellusten saavutettavuuskartoituksia, varmistetaan tietoteknisten apuvälineiden saatavuus ja käytön opetus vammaisille henkilöille niin asiointissa kuin työelämässä/koulutuksessakin, huolehditaan erityistä tukea tarvitsevien lasten erityistarpeista, mm. tuesta ja laitteista, etäopetuksessa tms. Toimissa ei myöskään ole huomioitu käyttäjien osallistamista suunnittelu- ja päätösprosesseihin, vaan heidät nähdään ensisijassa toiminnan

kohteina. Vammaisten ihmisten kohdalla YK:n vammaisyleissopimus velvoittaa vammaisten ihmisten osallistamiseen (art 4(3)).

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Sellaiset toimet, joilla on vaikutusta talouden elpymiseen, koska näin varmistetaan muu kehitystoiminta. Ihmisten arjen sujumiseen, työhön/työllistymiseen ja koulutukseen positiivisesti vaikuttavat toimet tulisi myös olla priorisoituna.

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Osallisuuden varmistaminen (kts. kohta 2) ja yhdenvertaisuuden toteutuminen, erityisesti esteettömyyden ja saavutettavuuden tosiasiallinen toteutuminen (YK-vammaisopimus art.9).

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistatteko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Vammaisjärjestöjen asiantuntijuus vammaisia ihmisiä koskevissa asioissa.

Resursoinnin tulisi olla riittävää, esim. saavutettavuuden kartoituksiin, erityistä tukea tarvitsevien ihmisten digitukeen ja välineisiin tulisi varata rahoitus. VANE voi antaa asiantuntija-apua tarvittaessa hankkeisiin.

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (SopS 27/2016;

vammaisyleissopimus) kansallinen koordinaatiomekanismi. YK:n vammaisyleissopimus on Suomessa voimassa lain tasoisena ja sen määräykset ovat sopijapuolia velvoittavia.

Tässä yhteydessä on erityistä huomiota kiinnitettävä YK:n vammaisyleissopimuksen esteettömyys ja saavutettavuusartiklan (art. 9) täytäntöönpanoon. Artiklassa todetaan mm. ”1. Jotta vammaiset henkilöt voisivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla

elämänalueilla, sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki-että maaseutualueilla.”

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

Riitta Burrell

Merja Heikkonen

puheenjohtaja

pääsihteeri

Alatalo Emmi

Sosiaali- ja terveysministeriö - Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE, vastuuvaimistelijä Merja Heikkonen.